

ИНТЕЛЕКТУАЛНА СОБСТВЕНОСТ НА ФОКУС



НАГЛАСИТЕ

Нагласите на младежите към правата на интелектуална собственост се измерват от различни международни проучвания и резултатите показват, че нарушаването на тези права не може да бъде ограничено само с прилагане на закона. Докато има търсене на пиратски продукти, незаконното предлагане ще

продължава. Съществена част от проблема е, че младите хора не го възприемат като етичен въпрос и за това си има причини. Поради лесния достъп то неразрешено съдържание онлайн те изобщо не се замислят за етичната страна или за евентуалните последствия. Известно е, че онлайн е по-лесно да не ти пука за хората, които ще бъдат засегнати от твоите



действия. Освен това социалните кодове на младежката култура, в която стрийминга и тегленето са норма, омаловажават нередните действия. В редица случаи няма яснота какво всъщност е законно и етично при ползването на цифрово съдържание и какво не е. Това объркване произтича и от факта, че докато някои действия могат да бъдат безспорно определени като неетични, за други има съмнения. А и законът за авторските права е твърде сложен и продължава да се развива в отговор на нововъзникващите технологии.

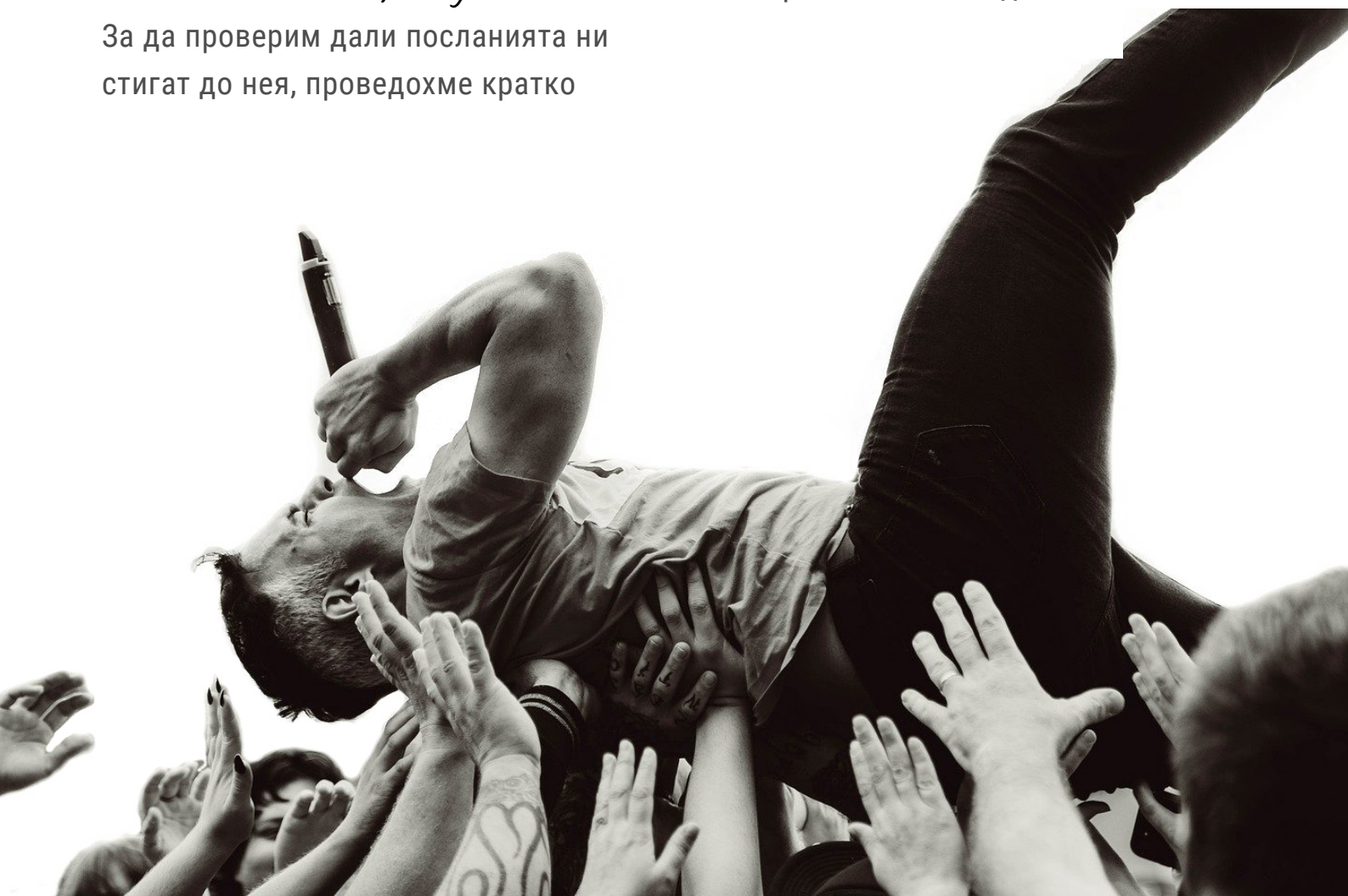
В контекста на тези обстоятелства кампанията „[Интелектуална собственост: защо да ми пука?](#)“ избра подход за възпитаване на уважение към създателите на цифрово съдържание, което е носител на авторски права. Това означава, че преди да гледаме или слушаме онлайн медии, трябва да помислим дали го правим с нужното уважение към хората, които са създали произведения и притежават права върху тях. Спазването на правата изисква съпричастност и тук възниква

предизвикателството - младежите не са съпричастни с музикантите и продуцентите на филмите в Интернет, особено с успешните и известните, а още по-малко с компаниите собственици на авторските права. И все пак, тази нагласа не е универсална. Едно неотдавнашно проучване на MTV показва, че **68% от тийнейджърите** са заявили, че плащат за музика от уважение към артиста въпреки убеждението си, че музиката трябва да бъде със свободен достъп. Преди няколко месеца чухме от нашата аудитория думите *„Интелектуалната собственост не е собственост, тя е просто монополен закон. Интелектуалната собственост не съществува.“* За да проверим дали посланията ни стигат до нея, проведохме кратко

собствено проучване на нагласите. Кампанията е концентрирана в три европейски държави – България, Испания и Португалия.

Какво показаха резултатите?

Общото възприятие на младите хора за правата на интелектуална собственост е положително: те познават действието на авторските права и сред тях категорично надделява мнението, че правата на интелектуална собственост насърчават създаване на нови творения. Това е добра основа за засилване на вниманието към темата и стъпки към промяна на поведението.



Но какво искаме да променим, какво най-често ползват незаконно младежите? Най-честият отговор е филми, следван от е-книги и образователно съдържание, музика, сериали и по-рядко снимки. Защо го правят? Макар да осъзнават, че творците трябва да печелят и че онези, които създават качествено съдържание, трябва да бъдат подкрепени съществуват препятствия, затрудняващи сериозно младежите, когато трябва да вземат решение за начина си на поведение. Такива препятствия са ограничен достъп (например до дигитални книги), цени, които са непосилни за част от тях, както и не толкова съществени като



В отговорите се разчита съпричастието, необходимо за възпитаване на уважение -

Португалия

„Често се събираме да гледаме филми и искам да имам достъп до тях по всяко време“



България

„Не забравяме, че трябва да се помага на създателите на нова музика“

”

„Считам, че трудът, свързан със създаването на изкуство е изключително тежък и често неблагодарен, съответно заслужава подходящо възнаграждение“



Всички участници в проучването категорично заявиха, че ги интересува как тяхното поведение се отразява на творците.

Португалия

„Да, аз не съм творец и ме интересува как се отразява на онези, които произвеждат съдържанието, което аз ползвам“

Испания

„Да, но често пъти цената на разпространителите е по-висока от тази на самия продукт. Може би трябва да се преразгледа процента в крайната цена, която реално плащаме“

България

„Отразява се пагубно на агентите на тези творци, а иначе до самите тях достигат мизерни средства“

Попитахме младежите защо според тях в някои държави се ползват повече незаконни източници на дигитално съдържание отколкото в други. Отговорите очертаха четири основни причини:

- © **ниски доходи** и стандарт на живота в някои страни – тийнейджърите просто не могат да си позволят да платят за дигитално съдържание
- © **усещане за negliжиране** на проблема от страна на властите – няма последствия от такова поведение, законът не се прилага добре, няма контрол върху спазването на правилата
- © **културата и манталитетът** на хората – наложила се е представата, че винаги можеш да изтеглиш нещо безплатно.

Има посочени и някои по-специфични причини като

Португалия

„Няма достъпни безплатни източници/ няма достъп до всичко, което търсим“



Испания

„Липсата на стимули и има негативизъм към онези, които си търсят правата“



България

„Хората не са наясно, няма достатъчно информация, не се осъзнава важноста на интелектуалната собственост“



Съществува впечатлението, че в някои държави повече творци предоставят произведенията си безплатно и това също играе роля. А също и философското обобщение „Светът не е идеален“. Един от възпиращите фактори е качеството на продуктите от незаконни източници – **над 80%** от младежите са заявили, че е често срещано занижено качество



при бесплатните незаконни канали за достъп. Допълнително неудобство са дублиране или субтитри на чужд език, малуер и риск от вируси. Самите младежи не са големи оптимисти:

Испания

„Докато не могат да намерят адекватни технологични средства за защита, притежателите на правата се оказват в проблемно положение. Само възпиране няма да го реши ефективно“



И макар **повече от 50%** да смятат, че не е възможно бесплатно дигитално съдържание без нарушаване на правата на творците, значителен дял от **близо 40%** твърдят, че това е възможно. Съответно, почти равни са дяловете на участниците в проучването, които са изразили готовност да предоставят бесплатно свое творение за общо ползване и тези, които са категорично против да го направят. Така че промяна в поведението е възможна, но едва ли ще е в близко бъдеще. Не и докато не възпитаеме чувство на уважение към авторските права.



Статията е част от кампания „IP: Why Should I be Bothered?“

Кампанията разяснява стойността на интелектуалната собственост.

Интелектуалната собственост са правата, които защитават творчеството.

Тази кампания се стреми да включи младите хора в усилията за спазване на правата на творците и така да подкрепи творението.



<http://ipwhy.europe.bg>

*Кампанията се осъществява с подкрепата на
Службата на Европейския съюз за интелектуална собственост (EUIPO) и Ideas Powered*

Supported by:

